

Виходить у Львові
щодня (крім неділі і
гр. кат. свят) о 5-ій
годині по полудні.

Редакція і
Адміністрація: уліця
Чарнецького ч. 12.

Листьма прїймають ся
лиш франковані.

Рукописи
звертають ся лиш на
окреме жаданє і за зложенєм
оплати поштової.

Реклямації
незапечатані вільні від
оплати поштової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Передплата
у Львові в агенції
днівників пасаж Гав-
мана ч. 9 і в ц. к. Ста-
роствах на провінції:
на цілий рік К 4-80
на пів року „ 2-40
на чверть року „ 1-20
місячно . . . „ —40
Поодинокє число 2 с.

З поштовою пере-
силкою:
на цілий рік К 10-80
на пів року „ 5-40
на чверть року „ 2-70
місячно . . . „ —90
Поодинокє число 6 с.

Додаток до „Газети Львівської“.

З Ради державної.

На чім стоїть справа реформи виборчої.

Довга перерва у видавництві нашої часописи, о чім доносимо на иншим місци, змушує нас подати тепер лиш коротенько найважніші вісти з минулих засідань палати послів і виказати на чім стоїть тепер справа виборча. При тім мусимо зазначити, що найважніша із виголошених в тім часі бесід була бесіда президента міністрів бар. Гавча, котру в низу подаємо.

В згаданім часі промавляли: бар. Гавч, відтак послі: Ріба, Шрафль, Дашинський (польський соціал-демократ), Калюфач, Траутманнедорф, Странський, Скедль (Німець з Буковини), Кінманн, гр. Барбо, др. Петеленц (польський демократ) і Лінднер (Всенімець). В суботу відрочено дискусію аж до нині (вторка). Нині мають промавляти провідир Всенімців др. Шальк і др. Бернрайтер, а завтра (в середу) або в четвер будуть промавляти генеральні бесідники „за“: др. Ебенгох і „против“: гр. Штірґер, а в п'ятницю відбудуть ся вибори до комісії для реформи виборчої і она уконститує ся. Руский клуб визначив до сеї комісії яко свого заступника однодушно пос. Ник. Василька. Після W. N. Tagbl. буде комісія

мати аж до великодних ферій всего лиш вісім днів до наради. По святках збере ся рада державна мабуть вже дня 25 цвітня а найцізнійше в перших днях мая і комісія для реформи виборчої буде мусіла добре працювати, коли схоче упорати ся зі своїм матеріалом в такім часі, щоби предлога реформи виборчої могла бути залагоджена на повних засіданнях палати ще перед літними феріями. Говорять вже навіть, що закінченє наступить аж підчас осінньої сесії. Тут годить ся пригадати, кілько часу вимагала послідна реформа виборча, котра установила п'яту курію. Дня 15 лютого 1896 року предложив гр. Бадені проект закона; перше читанє заняло два дні, 20 і 21 лютого. Дня 22 тогож місяця відбуло ся перше засіданє комісії, а на всего десяти засіданнях комісія упорала ся зі своєю роботою. Друге читанє розпочало ся дня 20 цвітня, а дня 7 мая ухвалено закон в третім читаню.

Комісія виборча буде мати обемистий матеріал до роботи: розділ мандатів і поділ на округи виборчі. Але крім того будуть порушені ще дві инші важні справи: Німці хотять порушити справу ординації виборчої до Делегацій. Коли буде ухвалена нова ординація виборча до Ради державної і стане дійсно законом, то Німці в Чехії і на Мораві позістануть в меншості; они побоюють ся, щоби не

позістали виключені від нарад над справами заграничними і д'ятого хотіли би вишукати якийсь спосіб, котрий би до того не допустив. Они кажуть, що треба буде д'ятого або змінити дотеперішні постанови о виборах до Делегацій, або наколи би прийшло до ревізії угоди з Угорщиною, забезпечити ся в сій справі в якийсь инший спосіб. Друга, котрою комісія виборча буде займатися то також справа, яку хотять Німці порушити; їм розходить ся іменно о то, щоби унормувати укваліфіковану більшість для деяких національних і конституційно-правних справ.

В парламентарних кругах розбирають тепер питанє, чи знайдуть ся потрібні дві третини більшости для згаданих повисше частий реформи виборчої. Палата послів складає ся з 425 членів, отже розходить ся о то, щоби не віддано більше як 143 голосів „против“. До рішучих противників не так реформи виборчої взагалі як тої реформи, яку предкладає проект правительства, зачисляють тепер з Кола польського, з обох курій властителів більшої посілости і з помежи Всенімців та инших партій разом 139 до 145 членів. Чи на тім конєць веїм тим голосам, що будуть голосувати „против“, — того не можна тепер сказати, а так само не можна предвидіти, чи число противників зменшиться внаслідок тих компромісових перего-

14)

На Кавказі.

Після дра Вірга, дра Райна і др.
зладив К. Вербенко.

(Дальше).

Менше поетично як тоті образи з давньої бувальщини Баку представляє ся теперішнє житє. В болоті і калабанях, як то звичайно буває в осени або з весни — літом дощ тут лиш дуже рідко паде і на улицях буває лиш повно порошу та сьмітя — бродить магометанка, ідучи на торг до базару. Ціле ві лице за-слонене білою воалькою так, що лиш очи виглядають; ясна цвітїста, хустка закинена на голову, вкривав цілу ві сть. Лвою рукою придержує она на грудех хустку а правую підносить ся з заду зовсім так як і в західній Європі. При тім показують ся червоні або зелені шовкові шаравари, стягнені повисше кісток і дві ноги у великих і високих калюшах. Ще поганійше виглядають мужчини і здає ся, як би тут в сій закутині зійшла ся вся злодч з цілого сьвіта. Перзи з закращеними на червоно бородами мають на собі одіне без ковчіврів, подібно як петербурскі робітники, а російскі селяни носять верх сірого кафтана, підперізаного ремнем, кавкаську бурку і мають на ногах чоботи з високими холявами.

Баку має около 200.000 жителів, між котрими найперше місце займають Татари і Вірмени; аж по тих слідує Росіяни і Перзи,

а відтак Жиди. Крім того живе тут ще багато людей великих народностей з цілого сьвіта як: Німці, Французи, Англіїці, Поляки і т. д. Ще добре кождому в пам'яті тотя страшна різня, яка торік вибухала по кілька разів між Татарами а Вірменами в Баку, д'ятого не від річи буде розказати тут децо близше про оба тоті так собі ворожі народи.

Вірмени в Баку то по найбільшій часті не кавкаскі, але зайшли з турецької Вірменії. Они перевишають Татарів о много своєю культурою, своїми практичними здібностями і своєю проворністю та хитростю в торговлі. То люди дуже підприємчиві, котрі доробили ся на Кавказі великих капіталів і стали поволі при помочи російських властей вишарати Татарів та забирати їм їх землі. То діяло ся особливо в Баку де поволі осіли великі капіталісти вірменскі і загорнули в свої руки величезні простори нафтові на шкоду Татарів. Татари знов, люди пильні і роботящі, проживають на Кавказі від многих сот літ і уважають себе за туземців а Вірмен за зайдів, котрі своїми величезними капіталами роблять їм велику конкуренцію. З того пішла у них велика ненависть до Вірмен. Татари не уважає собі нині за злочин убити хитрого і проворного Вірменина.

Доки ще Вірмени сиділи тихо, то місцеві власти російскі за гроші і добре слово брали їх завжди в оборону перед Татарами. Але коли они осіли зачали зразу потайком а відтак і явно виступати против російського правительства, підчас коли менше розкинені, і під виглядом політичним байдужні Татари, держали ся

з далека від всякої опозиції, почали власти російскі бунтувати Татарів против Вірмен і ставили ся демонстративно по стороні богатих і впливових їх проводирів.

З початком минушого року гадали Вірмени, що наспіла пора, коли можна буде зворохобити Кавказ і їм здавало ся, що веї кавкаскі племена в своїм власнім інтересі стануть по їх стороні против російського правительства. Здаєсь, що їх намавляли до того російскі революціонери і они хотіли викликати яву ворохобню на цілім Кавказі. Отже Татари в Баку кажуть, що вірменскі проводирі завізвали були одного із найвпливовіших Татарів, щоби він з своїми земляками прилучив ся до них — карабівів, патронів і динаміту єсть вже у них подостатком. Тай дієтно знайдено опісля в домах богатих Вірмен велику масу великої зброї, муніції і вибухових матеріялів.

Згаданий Татарин не хотів однак прїстати до Вірмен; може бути, що ще й дав ся почувти, що зробить донос до правительства. Чи так було чи ні, досить, що его убили, заким він ще міг о тім заговорі донести правительству. Але він вже перед тим повідомив був своїх земляків о тім, що ему предкладали два проводирі вірменскі і д'ятого его смерть стала ся знаком до різні в Баку. Узброєні ватаги Татарів почали сходити ся на улицях, а відтак пішли до базару і там поубивали веїх Вірмен в їх крамах. Опісля обступили дома тих обох вірменських проводирів і підпалили їх. Жінки і діти згоріли в них, а коли огонь добув ся відтак аж до пивниць, настав страшний вибух, від котрого аж пострікали веї шибї в

ворів, які правительством заповіло. Отже задачею політики мусить бути, щоби число противників зменшити відповідно понизше числа 142.

Бесіда президента міністрів бар. Гавча.

В середу дня 14 с. м. виголосив президент міністрів бар. Гавч бесіду, в котрій сказав: „Хто доси слідив уважно за ходом дебат в палаті послів мусить признати, що майже всі бесідники висказали конечну потребу реформи виборчої, а переважна більшість не противилась тій основі, на котрій опирає ся правительственный проект реформи. Розуміє ся, що против правительства піднесено всілякі закиди і дивпа річ, доказувано, як не потрібна, як не на часі, як шкідлива єсть реформа, яку правительство предкладає палаті. Передовсім докоряють правительству демагогією, тим, що оно піддержує демагогічні елементи. То важний докір для правительства, котрий не можна лишити без відповіді. Я гадаю — казав бар. Гавч — що єсть средства до побороування демагогії а такі средства то більше образованіє, зростаючий добробит і політичне виховане мас. Ся предлога мав якраз послужити до політичного вихованя мас. Преді дотеперішня система виборча, як то доказує не один примір, не могла здушити демагогії.

При сій нагоді називано мене сьвітаєм покровителем соціальної демократії, говорено, що я для тої партії вже тільки зділав, що вже не позігало більше нічого до діланя. Бесідник нагадує слова консервативного посла Сільва-Тарука і каже: Той бесідник заявив, що по заведеню загальної класи виборців, V курії, загального права голосованя не можна вже бу-

сусідних домах. Там був, бачите склад муніципії і динаміту. Але тимчасом і Вірмени не сиділи тихо. Они дігали вже були карабіни і патрони, отже забарикадували ся в своїх домах і з поза віконниць стріляли до переходячих Татарів. Небавком сотки трупів лежали на улицах. Коли наконєць російське, вірменське і татарське духовенство під проводом губернатора пустилось в процесії по улицах і зивало до мира, лежало вже трупом 800 людий. Спитаєте може, що робила поліція підчас тої різні і чому она не старала ся недоцуетити до неї?

Баку не має поліції! Місто удержує лиш 200 дармоїдів, котрі не годні заробити собі та кої платні, яку дістають робітники і платять їм по 15 рублів місячно, убирав їх в поліційні мундури та пускає на спокійних людий. Жителі міста знають, що в Баку не годен ніхто хоч би лиш вижити ся за 15 рублів, отже уважають тоту ніби сторожу безпечности лиш за уповажнену ватату злодіїв і розбишаків. Різня в місті стала ся була для них жнивом. Як тоті гієни на побоевищі випадали они за убиваючими Татарами до вірменських крамів і домів та рабували.

Чому же не виступило військо і не зробило якогось ладу в місті? Коли пізнійше в роковини освободженя селянства в Росії прозвизла в Баку нова різня а військові пікети стояли перед готелями і иншими публичними домами, один російський генерал дав на повисше питанє, поставлене єму одним заграничним корреспондентом таке поясненє: „Сих сімох воляків — він показав тут на пікету стоячу коло готелю — стереже вашої безпечности і кождої иншої особи в сїм домі. Пість баталіонів стоїть готових, щоби на случай потреби скріпити сю пікету. Отже можете бути певні, що нині в Баку ані вам ані нікому й волос з голови не спаде. Але підчас тої різні мали наші власти до розпорядимости лиш звичайну залогу, значить ся, дві сотні козаків і 64 мужа залогі каспійської флотії. Мимо того стояв перед сїм домом так само воляк на варті, котрий був би скорше погиб, як би допустив, щоби хтось добирав ся до вашого куффа. Такі самі стійки

до спинити; він хотів би лиш, щоби оно опирало ся на організації у фахові спілки і товариства. То не нова гадка. Але треба насамперед мати на увазі, що не всі стани єсть фахово зорганізовані, а відтак і творять ся щораз нові організації а давні прибирають новий вид. Отже признавати таким організаціям законом якесь заступництво не далось би бодай на мій погляд тепер перевести.

Вісти політичні.

Справи парламентарні. — Положенє на Угорщизні. — Події в Росії.

По пернім читаню проекту реформи виборчої мав прийти на порядок денний закон, уповажняючий правительство до виплати відповідної квоти на спільні видатки. Отже в німецьких кругах виборчих говорять, що проект сего закона без означеня в нїм докладної квоти і реченця виплати буде не можливий до принятя. Одиноким законним поступованєм було би, як би австрійська депутація квотова ухвалила щось в сій справі і так зазначила становище сєї половини держави. Позаяк нема угорської депутації, то треба би — так аргументують в посольських кругах — щоби Коро на порішила щось в справі квоти а установлений Короною ключ квотий послужив би відтак за основу предвиджену в законі для маючої установити ся суми в законі уповажняючим правительство до виданя.

Угорське правительство розвизало виконуючий комітет коаліційний, а се

стояли також коло всіх публичних будинків а патрулі переходили улицями. Они мали виразний приказ не мішати ся зовсім до борби Вірмен з Татарами, але своїм житєм боронити життя кожного Росіянина або чодовіка із західної Європи а так само приватного і державного майна. Ми знаємо тих Азіятів. Коли би тих кілька наших козаків хотіли були розганяти Вірмен і Татарів, то обі сторони були би на другім кінці міста сполучили ся разом і кинули ся на військо. Тоді би може й ціле місто мусіло було адати ся на ласку і неласку рабуючої товпи.

Сей погляд російського генерала оправдав ся опісля вповні, коли в серпні м. р. вибухла нова різня, ще страшнійша як була в лютім. Через кілька місяців звожено потайком оружє до міста і продавано патрони на великі розміри. Всі люди знали о тім, лиш місцеві власти не знали або радше не хотіли нічого о тім знати. Аж параз як би на даний знак, почала ся дня 19 серпня около 5 год. по полудни нова страшна різня; Вірмени і Татари в одній хвили повибігали на улиці і почали стріляти одні на других. За кілька мінут розпочала ся борба в цілїм місті. На всіх улицах лежали трупи і зранені; зі всіх дахів стріляно з револьверів і карабінів; на всіх рогах улиць стояли узброєні в карабіни і револьвери та кинжали завзяті противники. Минула ціла година заким виступило військо; оно одержало приказ стріляти і аж тепер розпочала ся борба на добре. Козаки і піхота стріляли без перерви у Вірмен і Татарів а тоті сполули ся тоді разом і стріляли до війська. Настав страшний заколот, сальви з карабінів роздавали ся одні за другими, чути було стріляне з револьверів, крики і зойки раних. Сотки трупів вкрили улиці а борба перетягнула ся аж поза шівніч, хоч на улицах було зовсім темпо...

Але лишім на боці сєї страшної образ расової ненависти і борби, котрий ми тут навели лиш для схарактеризованя найважнійших жителів міста Баку, а придивім ся тепер иншим в нїм відносинам.

(Дальше буде).

поступованє оправдує такою заявою: Виконуючий комітет сполучених партій від сего початку присвоював собі такі права і такий круг діланя, який прислугує езекутивній власті. До того ще переступає діяльність комітету від початку аж доси ті гранці, в котрих на поли конститутційного життя організація і ширене політичних засад якоїєсь партії єсть дозволені. Позаяк оголошувані ухвали, заяви і маніфести виконуючого комітету зивають жителів краю і муніципії до отвертого опору, котрий готов довести до ставленя чинного опору, то королівско-угорська рада міністрів розвизала виконуючий комітет скоалізованих партій і заказала єго дальшу діяльність“.

В Росії розпочали ся вже перші вступні вибори до Думи державної. Як з Петербурга доносять вибори в більшій часті Росії відбули ся зовсім спокійно. Чотири передмістя Петербурга, де в 35 фабриках відбували ся вибори 57 повновластників, котрі знов мають вибрати виборців в цілі вибраня посла до Думи державної — були обсаджені войском. Спокою не нарушено нігде але вибори позігали без успіху, бо робітники або зовсім не явили ся, або де вибори відбули ся, не хотіли підписати протоколу.

НОВИНИ.

Львів, дня 20-го марта 1906.

— **Перенесення.** П. Намістник переніс повітових секретарів: Северина Токарського з Переворєка до Косова і Меч, Мєцлауєвського з Косова до Переворєка.

— **До відомости наших Ви. Читателів.** Якраз тиждень тому назад ві вторник дня 13 с. м. вибух страйк складачів друкарських яко наслідок давнійшого вже страйку поміщичої служби друкарської і заскочив нас так несподівано, що ми не могли о тім повідомити наших Ви. Читателів. Така судьба постигла була не лиш нас самих, але й всі львівські часописи, які тут лиш виходять. Нині страйк той так само несподівано скінчив ся і ми приступаємо до дальшого видавництва. Перепрашаємо за перерву наставшу не в нашої вини, а за відпавні з цілого тиждня числа будемо висилати о тільки чимв більше нова реченєць вложеної передилати.

— **Військові ветеринарі.** З Відня доносять: Для виобразуваня поїскових ветеринарів буде з початком шкільного року 1906/7 прийатих на кошт Правительства 20 студентів до Академії ветеринарії у Відні і 10 на Угорщині з обовязком 7-літньої служби військової.

— **Будова нового залізничного двірця в Станиславові.** Із Станиславова доносять: В будинку тутешньої залізничої дирекції відбуло ся оногди відкрите оферт на будову нового двірця. Доси роадано слідуєчі роботи: залізні конструкції і сясарекі роботи одержала віденська фірма С. Енд і спілка, роботи столярскі брати Вячєляки зі Львова, доставу кафельних печей одержала фірма Кубин а Станиславова, роботи малярскі Малєр, а скарєскі Ліхтенберг, оба із Станиславова. Що до роздачі прочих робіт, порішить в короткім часі Міністерство залізниць. Будова нового двірця буде коштувати звиж 600.000 корон.

— **Дрібні вісти.** На будову руского театру у Львові вложено в місяці лютім с. р. 3.300 К 29 с. Загалом вложено доси на ту піль 173.642 корон 75 сот. — Матуристи бережанської гімназії з 1886 року мають устроїти сего року товариський з'їзд при нагоді ювілею бережанської гімназії дня 7 червня. Зголошеня треба висилати на руки о. Зєвопа Куриловича, катихита в Коломиї. — В бразилійській Парані починають в послідних часах між емігрантами Поляками і Русинами посєловати ся жиди, котрі покидають свої колонії рільничі в Арґентині. — Для погорільців в Залікті, дроого-

Головна
Агенція дневників і оголошень
у Львові

Пасаж Гавсмана число 9.
приймає
пренумерату на всі дневники
краєві і заграничні
по цінах оригінальних.

5 корон і більше
денного зарібку 5 корон.

Товариство машин трикотових до роботи домашної пошукує осіб так мужчин як і женци до робіт трикотів на нашій машині. Проста і скоро робота домова через цілий рік. Наука приготовляюча непотрібна. Віддалене не має впливу. Роботи продаємо.

Товариство машин трикотових до роботи домашної
ТОС. Г. ВІТТІК і Сп. Прага. Петерсляп 7. I.—469.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

БІЛЕТИ ІЗДИ

на всі залізниці
краєві і заграничні
продає

Агенція залізниць держ. Ст.
Соколовського,
Львів, Пасаж Гавсмана ч. 9.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Головна агенція дневників

СТ. СОКОЛОВСКОГО

у Львові, пасаж Гавсмана ч. 9,

приймає пренумерату і оголошення до всіх дневників краєвих і заграничних.

До „Народної Часописи“ і „Газети Львівської“ може приймати оголошення виключно лиш ся агенція.